

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

Elinvoimaiset alueet 24.3.2023

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

Elinvoimaiset alueet 24.3.2023

9.00	Avauspuheenvuoro: Jarkko Huovinen , johtaja, Kuntaliitto
9.10	Tilannekatsaus yhdyspinnoista, Liisa Jurmu , projektipäällikkö, Kuntaliitto
9.20	Strategisen yhteistyön johtaminen ja aluekehittäminen, Sami Niemi , erityisasiantuntija ja Mari Kuparinen , kehittämispäällikkö, Kuntaliitto
9.40	Aluetieto elinvoiman tukena Keski-Suomessa, Kirsi Mukkala , aluekehitysasiantuntija, Keski-Suomen liitto
10.00	Kunnan kommenttipuheenvuoro tiedon hyödyntämisestä, Matti Mäkinen , kunnanjohtaja, Hankasalmen kunta
10.15	Paneelikeskustelu: Eri toimijoiden roolit alueen elinvoiman edistämisessä
Jarkko Majava (juontaja), kehittämispäällikkö, Kuntaliitto
Olli Naukkarinen , hyvinvointialuejohtaja, Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Markus Hirvonen , maakuntajohtaja, Pohjois-Karjalan maakunta
Jaakko Kiiskilä , kaupunginjohtaja, Seinäjoen kaupunki
10.50	Tilaisuuden päätössanat

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

Tilaisuuden avaus
Jarkko Huovinen, johtaja
Kuntaliitto

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

Tilannekatsaus yhdyspinnoista

**Liisa Jurmu, projektipäällikkö
Kuntaliitto**

**Mitä kuuluu kuntien ja
hyvinvointialueiden
yhteistyölle?**

Huomioita kunta-/aluekierroksen alkuvaiheessa

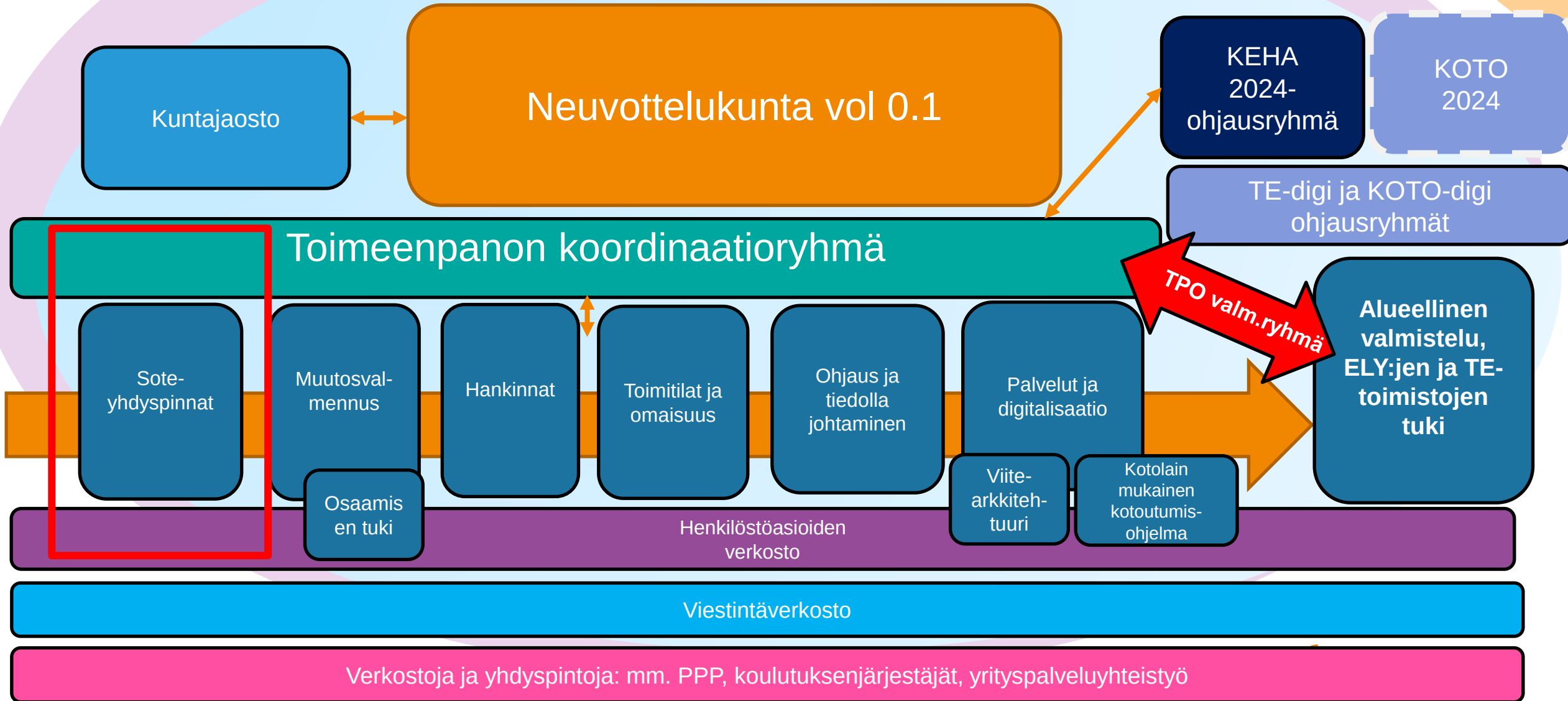
- Kuntien ja hyvinvointialueiden näkemykset voivat olla (ja osin ovat) eriäviä esim. sopimusten tarpeesta ja roolista
- Kuntien välillä on eroa näkemyksessä alueellisen yhteistyön tilanteesta
- Keskuskaupunkien tai kaupunkiseudun rooli ja erillisasema pohdituttaa
- Kuntien välisen yhteistyön tilanne vaikuttaa myös yhteistyön rakentumiseen hyvinvointialueen kanssa
- Maakuntien liittojen rooli vaihtelee alueittain, aikaisemmat rakenteet ja rooli eri kokonaisuuksissa vaikuttaa myös uudessa tilanteessa
- Yhteistyön johtamisen haaste: kuka johtaa/koordinoi yhteistyötä? Osin myös toivotaan hva:n tukea – toisaalta liian vahva ohjaaminen saa myös kritiikkiä
- Viranhaltijajohdon ja poliittisen johdon näkemykset osin eriäviä
- Luottamushenkilöiden kaksoisrooli ja sen mukanaan tuomat haasteet näyttäytyvät keskusteluissa
- Yhteistyötä voivat haastaa valmisteluvaiheessa sopimatta jääneet tai avoimet kysymykset

TE 2024 -uudistus yhdyspinnat

TE24: Valtakunnallinen toimeenpanon tuki- ja ohjausrakenne

Yhteinen viestintä-,
vuorovaikutus ja
yhteistyöalusta

SOTE-yhdyspinnat työryhmä

”Sote-yhdyspinnat -työryhmä tukee TE-palvelut 2024 – ja KOTO24 uudistusten toimeenpanoa ja valmistelua hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä kuntoutuspalvelujen, Kelan sekä uusien työvoimaviranomaisten yhdyspinnoilla”

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Sote -yhdyspinnat työryhmän tavoitteet

- i. tuottaa tietoa työvoimapalvelujen toimeenpanoa valmisteleville ja hyvinvointialueen työllisyydenhoitoon liittyville yhdyspintatyöstä vastaaville tahoille**
 - 1. tuottaa tarvittava tieto ja tilannekuva sote -yhdyspintojen rakentamiseksi
 - 2. kerätä työllisyydenhoidon alueittainen yhdyspintaan liittyvä tietopohja päätöksenteon tueksi
 - 3. kerätä sote-palvelujen hyvinvointialueitasoinen työllisyyspalvelujen yhdyspintaa liittyvä tietopohja päätöksenteon tueksi
- ii. muodostaa tiekartta yhdyspintojen rakentamiselle** alueita valmisteleville tahoille
 - 1. määritellä kriittiset tehtäväkokonaisuudet ja osatehtävät vastuutahoineen, sekä osatehtävien priorisointi, päivittää tiekarttaa prosessin edetessä (esim: tarvittavat sopimukset yhdyspinnoilla, tarvittavat suositukset ja ohjeistukset jne)
- iii. Tukea toimeenpanon valmistelutahoja ja hyvinvointialueiden vastuutahoja tiekartan toimeenpanossa** esim visualisoimalla/ tuottamalla tiekartasta materiaalia tulevien työllisyydenhoidon ja hyvinvointialueiden käyttöön
- iv. Tuottaa tilannekuvaa yhdyspintojen valmistelun tilanteesta** tehtäväkokonaisuuksittain sekä tunnistaa ja seurata toimeenpanoon liittyviä riskejä

Julkaisu tulossa

Kuntien ja hyvinvointialueen yhdyspintojen johtamisen tietopohja

Esiselvitys

Erityisasiantuntija Hanna Menna, Hyvil Oy

Erityisasiantuntija Marjo Orava, Hyvil Oy

**[www.kuntaliitto.fi/
yhdyspinnat](http://www.kuntaliitto.fi/yhdyspinnat)**

**[www.kunta.tv/tallenteet
/yhdyspintafoorumi](http://www.kunta.tv/tallenteet/yhdyspintafoorumi)**

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

Strategisen yhteistyön johtaminen ja aluekehittäminen

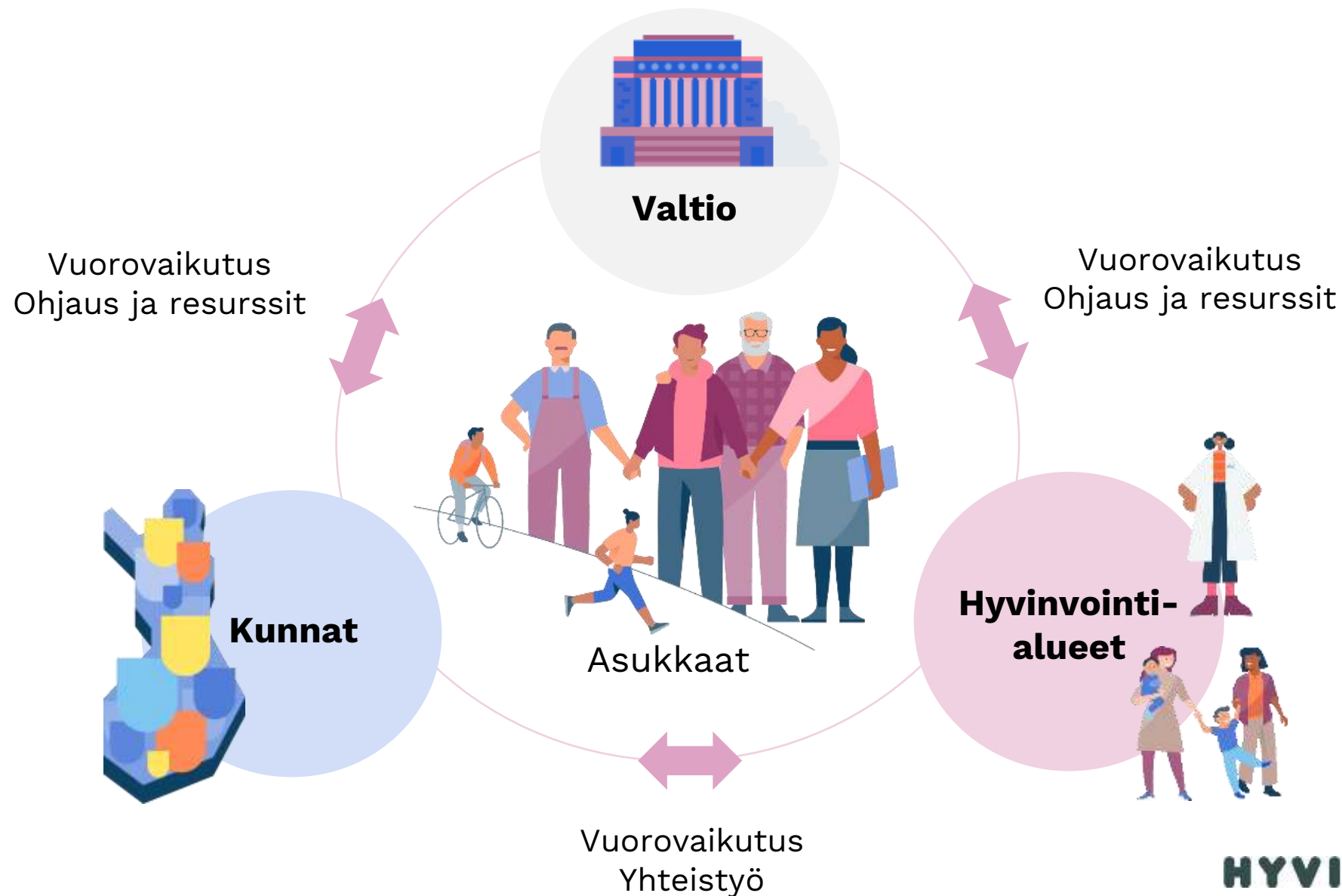
Sami Niemi, erityisasiantuntija

Mari Kuparinen, kehittämispäällikkö

Kuntaliitto

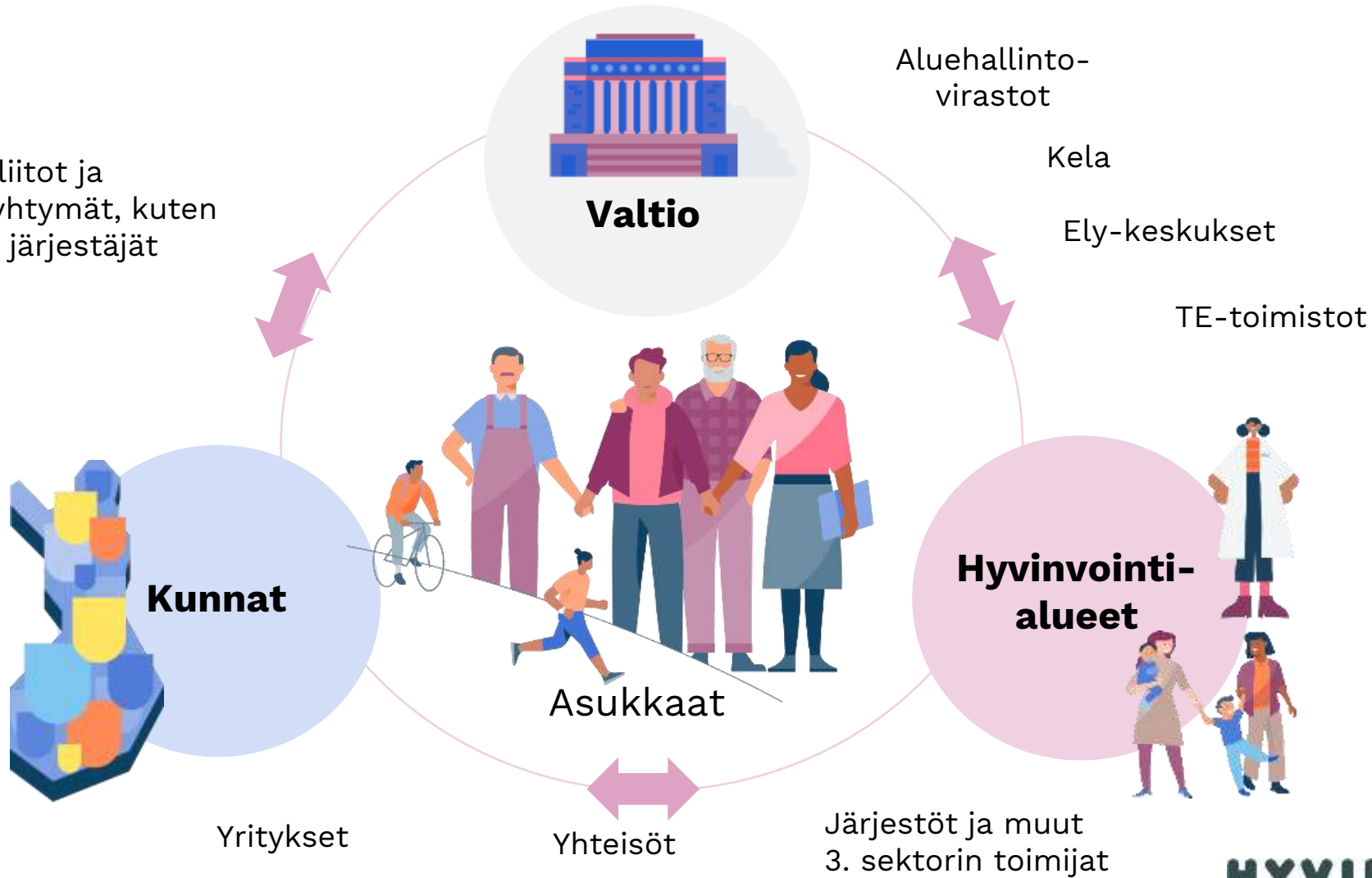

Kunnat, hyvinvointialueet ja valtio yhteistyössä

Yhdyspintoja on laajasti – ja uudistukset muuttavat toimijoiden rooleja ja tehtäviä

Maakuntien liitot ja muut kuntayhtymät, kuten koulutuksen järjestäjät

Strategisten yhteistyösopimusten tilanne

- Strategisia yhteistyösopimuksia valmistellaan tai suunnitellaan suurimmalla osalla hyvinvointialueista kuntayhteistyön tueksi
- Yhteistyösopimusten tilanne on muuttunut merkittävästi syksystä 2022, jolloin sopimus oli valmistelussa vain muutamalla alueella
 - Sopimukset ovat moninaisia ja ne luodaan alueen ja kuntien yhteistyöhön sopiviksi, useimmat alueet ovat ilmoittaneet hyödyntävänsä Kuntaliitossa tuotettua sopimus pohjaa valmistelussa.
 - Ensimmäisen sopimuksen laati Keski-Suomen hyvinvointialue, jonka pohjaa on myös hyödynnetty valmistelussa
- Monilla alueilla myös maakuntaliitto on mukana yhteistyössä ja mahdollinen osapuoli valmistelussa olevassa sopimuksessa
- Suurimmalla osalla alueista valmistelua tekee hyvinvointialue, mutta myös maakuntaliitto tai keskuskaupunki voi olla koordinoijana/veturina asiassa

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön onnistumisen kannalta keskeistä alkuvaiheessa

**Johdon merkitys toiminta-
kulttuurin näkökulmasta
keskeinen**

A child with dark curly hair, wearing a blue denim shirt, is sitting on the grass and drawing a rainbow on a large white sheet of paper. The child's hands are visible, holding a marker and the paper. The background is a blurred green lawn and trees. The right side of the image has a purple overlay with white text.

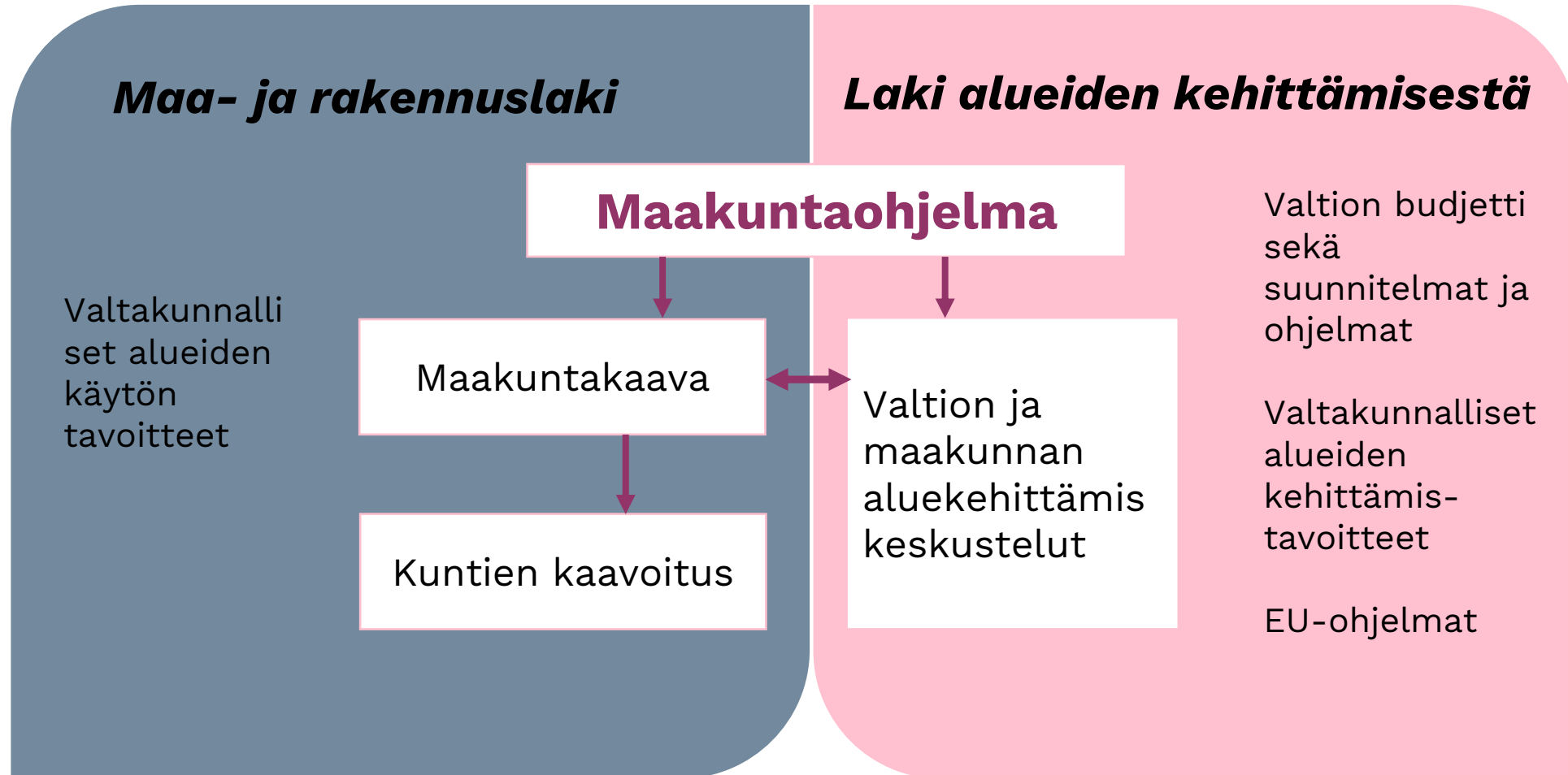
**Alueiden kehittäminen on
(...) vuorovaikutukseen
perustuvaa hallinnonalojen
välistä yhteistyötä ja
monitasoista toimintaa,
joka perustuu (...) alueiden
erilaisiin vahvuuksiin...**

Aluekehityslaki 2§

Alueiden kehittämisellä

- 1) Vahvistetaan kasvua tukevaa elinkeino- ja innovaatorakennetta, alueiden älykästä erikoistumista, kestävää alue- ja yhdyskuntarakennetta sekä saavutettavuutta
- 2) Tuetaan asukkaiden työllisyyttä, osaamista, sosiaalista osallisuutta sekä maahanmuuttajien kotoutumista
- 3) Parannetaan elinympäristön laatua sekä hillitään ilmastonmuutosta
- 4) Vähennetään alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja
- 5) Parannetaan alueiden omia vahvuuksia ja edistetään niiden kulttuuria

Maakunnan strateginen kehittäminen ja suunnittelu

Alueiden ja kuntien hyvät käytänteet

KESKI-SUOMEN LIITTO

Aluetieto elinvoiman tukena Keski-Suomessa

Kuntien ja hyvinvointialueiden YHDYSPINTAFOORUMI

Kirsi Mukkala, 24.3.2023

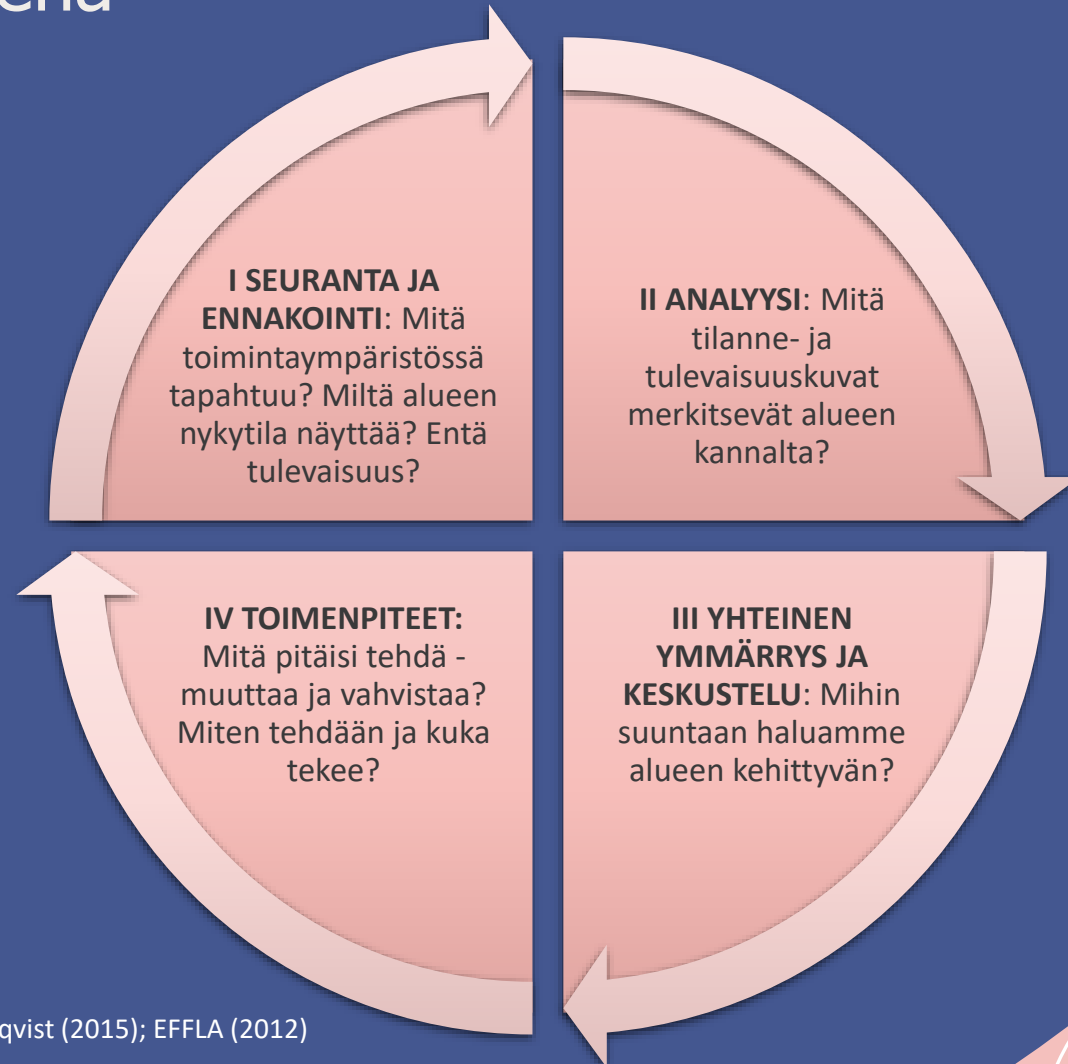
Aluekehittämisen tietopohja

- Aluekehittämisen tavoitteena on alueen elinvoiman, kilpailukyvyn ja sen asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen.
- Maakuntien liitot lakisääteisesti seuraavat ja ennakoivat aluekehitystä sekä toimintaympäristön ja osaamistarpeiden muutoksia
- Toimintaympäristön nopeasti muuttuessa vaikuttava aluekehittäminen tarvitsee luotettavan ja ajantasaisen tietopohjan. **Tiedosta täytyy saada irti yhä useampia näkökulmia eikä menneisyyteen pohjautuva kuva enää riitä, vaan lisäksi tarvitaan ennakoivaa tietoa.**

Aluetieto päätöksenteon tukena

Vaikuttava aluekehittäminen tarvitsee vahvan tietopohjan, joka mahdollistaa perusteltujen valintojen tekemisen ja ohjaa toimintaa haluttuun suuntaan.

Aluetieto ulottuu eri sektoreille

Keski-Suomen liitto kokoaa, visualisoi ja analysoi eri tiedontuottajien julkaisemia tietoja Keski-Suomen maakunnan ja kuntien toimijoiden hyödynnettäväksi → Tiedon seulojan ja 'pureskelijan' rooli

ELINVOIMAN KOKONAISKUVA
MUODOSTUU MONINAISESTA
ALUETIEDOSTA

Tilastotiedolla luodaan tilannekuvaa: Tietotarpeet ja tietotarjonta

Keski-Suomen
liiton oman
toiminnan tarpeet

Sidosryhmien
tarpeet

Yleisön
tietotarpeet

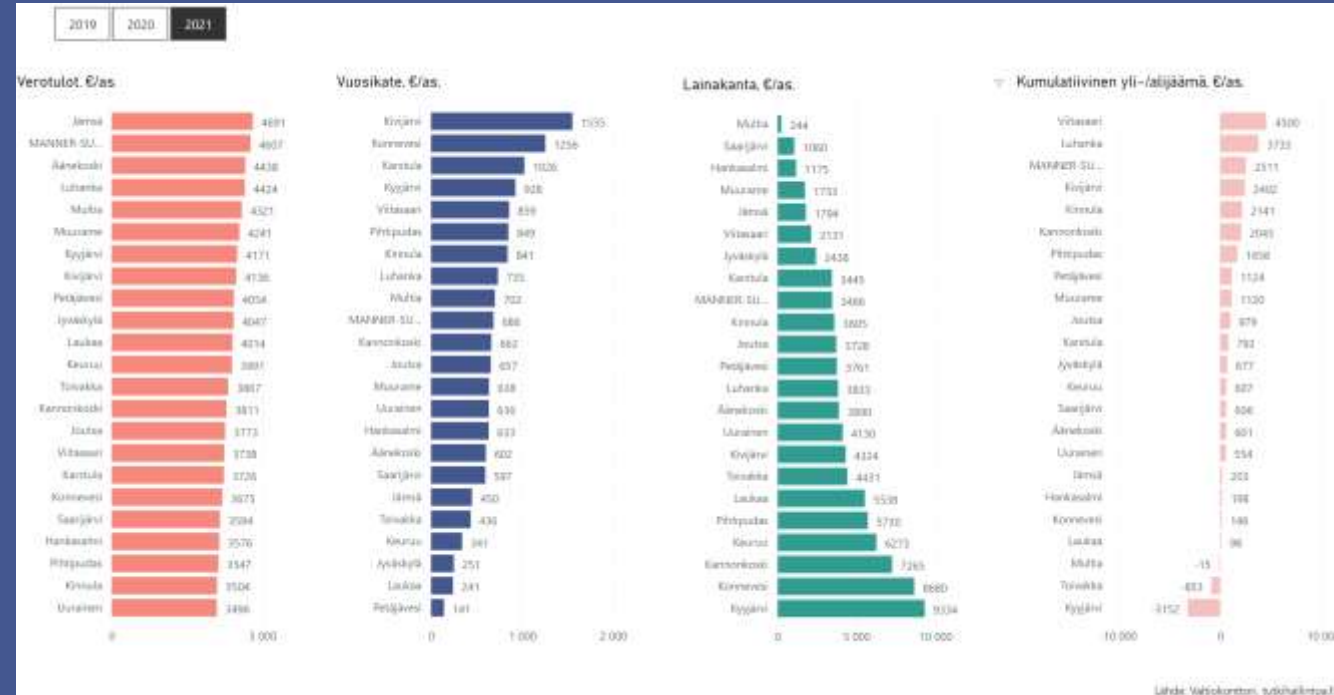
Julkaisemme säännöllisiä tilastokatsauksia
Päivitämme Tilasto- ja ennakointitietoa Keski-Suomesta -sivustoa
Vastaamme tiedon täsmätarpeisiin

Julkaisemme tilastokatsauksia ja vastaamme tietopyyntöihin

- **Keski-Suomen Aikajana -katsaus** kuvaa kaksi kertaa vuodessa maakunnan ja seutujen elinkeinoelämän kehitystä tuoreilla tiedoilla (lähteenä Tilastokeskuksen Asiakaskohtainen suhdannepalvelu)
 - **Tilinpäätöskooste** kerran vuodessa kokoaa yhteen Keski-Suomen kuntien ja koko maan suurimpien kaupunkien tilinpäätöstiedot ja talouden analyysiä (lähteinä Valtiokonttori, Kuntaliitto)
 - **Keski-Suomen aluekehitys tilastojen valossa** on vuosittainen katsaus aluekehityksen indikaattoreihin, mm. väestö-, työpaikka- ja T&K -kehitys (lähteinä mm. Tilastokeskus, Kela)
- Helposti hyödynnettävää materiaalia, josta voi poimia itseä kiinnostavat asiat
- Kaikkea tietoa ei ole mahdollista koota eikä kaikkia tarpeita tietää ennakolta, minkä takia vuorovaikutus sidosryhmien kanssa on tärkeää. Vastaamme sidosryhmien tietopyyntöihin ja jalostamme tietotarjontaamme kysynnän mukaan.

<https://info.keskisuomi.fi/>

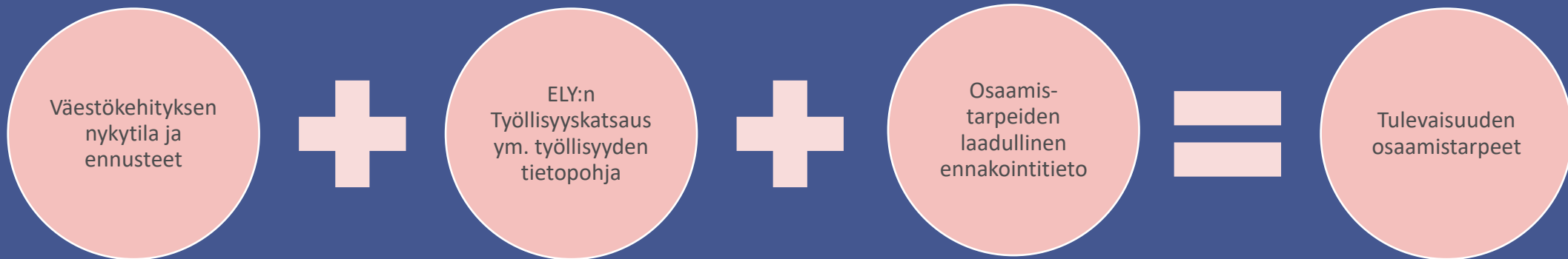
[illegible]

Sivustolle on koottu maakunnassa tuotettua ennakointitietoa ja -katsauksia, mm. osaamisen ennakkoinnista ja skenaarioista.

Tulevaisuutta haltuun ennakointitiedolla

- Miten yhdistäisimme paremmin nykytilannetta kuvaavaa tietoa ja ennakointitietoa?
Esimerkiksi:

- **Skenaariotyö** on yksi Keski-Suomen tulevaisuustyön keskeisiä menetelmiä ja ennakointitiedon tuotantoa. Skenaarioiden laadinnan prosessi on koettu oivalliseksi tavaksi kokonaisuuksien hahmottamiseen sekä maakunnan toimijoiden strategisen ajattelun ja tulevaisuuden ilmiöihin liittyvän ymmärryksen kehittämiseen.
- Keski-Suomen toimintaympäristön skenaariot uudistetaan kuluvan vuoden aikana ja mukaan haastetaan kunnat, hyvinvointialue ja yrityksiä. Samalla konkreettisen tekemisen kautta syvennetään maakunnallista ennakointiyhteistyötä ja -ennakointitiedon tuotantoa.

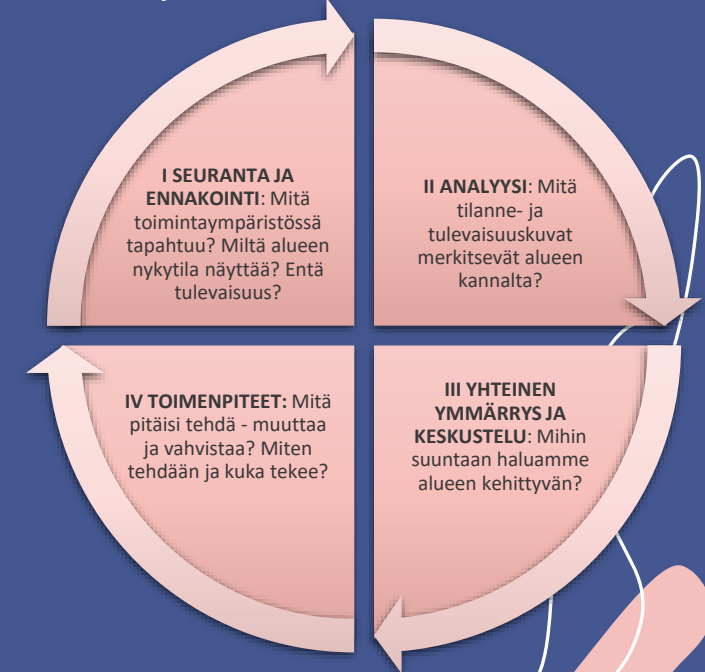

Hyvinvointialue, maakunnan liitto ja kunnat kumppaneina tietoyhteistyössä

Keski-Suomen kuntien, Keski-Suomen liiton ja hyvinvointialueen puitesopimuksessa yhteistyörakenteiden ja toimintatapojen periaatteiksi todetaan:

*Keski-Suomessa hyvinvointialue, Keski-Suomen liitto ja Keski-Suomen kunnat ovat toistensa strategisia kumppaneita. **Kumppanuus perustuu yhteiseen tietoon perustuvaan tilannekuvaan väestöstä ja eri väestöryhmien terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilasta ja kokemuksesta, palvelutarpeesta, kustannuksista sekä näiden kehitysnäkymistä.** Strateginen kumppanuus rakentuu vahvaan luottamukseen ja sitoutumiseen yhdessä tekemiseen. Yhteistyötä tehdään avoimin ja vuorovaikutuksellisin suhtein. Tilannekuva sekä kehittäminen perustuu selkeään ja ennakoivaan asioiden valmisteluun, johon jokainen osapuoli sitoutuu tuottamaan oman osansa tarvittavasta tietopohjasta.*

Yhteisestä tietopohjasta
yhteiseen tekemiseen

Aluetiedon tarve kasvaa

- Aluetiedon tarve lisääntyy entisestään mm. hyvinvointialueiden perustamisen, TE-palvelut 2024 -uudistuksen ja kuntien uudistumistarpeen myötä.
- Maakuntatasoisen tiedon lisäksi tarvitaan yhä enemmän myös kuntatasolle ulottuvaa tietoa. Esimerkiksi Keski-Suomi näyttäytyy maakuntavertailuissa hyvin keskimääräisenä, mutta maakunnan sisällä kuntien väliset erot ovat mittavia.
- Mitä vähemmän tietoa on maksumuurien takana sen parempi. Maksumuurit jättävät osan tiedosta hyödyntämättä.
- Tietojen ajantasaisuuden vaade on kestoaihe, jonka merkitystä ei voi unohtaa.
- Ympäristö- ja ilmastotiedon alueellinen tarve on kasvanut nopeasti. Tähän on onneksi myös tartuttu.
- Ilmiöpohjaisuus heijastuu kasvavasti tietotarpeisiin, esim. kiertotalous, monipaikkaisuus, hyvinvointi, työn murros.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Kiitos!

Aluetiedon hyödyntämisestä

Kommenttipuheenvuoro Kirsi Mukkalan esitykseen
yhdyspintafoorumissa 24.3.2023

Matti Mäkinen, kunnanjohtaja Hankasalmen kunta

Yhteinen tietopohja ja näkemys tulevaisuudesta tärkeää

Siksi Keski-Suomessa kuntien, liiton ja hyvinvointialueen puitesopimuksessa kirjataan, kuten Kirsin esityksestä äsken kävi ilmi

”Kumppanuus perustuu yhteiseen tietoon perustuvaan tilannekuvaan väestöstä ja eri väestöryhmien terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilasta ja kokemuksesta, palvelutarpeesta, kustannuksista sekä näiden kehitysnäkymistä”

Ja edelleen Kirsi Mukkalan kalvoissa nousi hyvin esiin, että

→ yhteisestä tietopohjasta on päästävä sitten yhteiseen tekemiseen

Maakuntaliitto on luonut pohjaa oikealle toimintakulttuurille

- Normaaliin tapaan on kerätty tilastotietoa Keski-Suomesta, mikä on helpottanut etenkin pienten kuntien arkea ja mahdollistaa samoihin tilastolähteisiin perustuvan kunta/seutukuntavertailun helposti
- Tulevaisuuden skenaariotyöhön Liitto on taas haastanut mukaan laajasti alueen toimijoita ja muodostanut viisi skenaariota v. 2050:

Turvaton ja suojautuva yhteiskunta

Yksilöiden maailmat

Paikalliset arvoyhteisöt

Tekoälyn, rahan ja idän dominanssi ja

Kättä päälle -diplomatia.

Näitä on jo koronan vuoksi päivitetty - ja näitä täytyy sodan vuoksi ja hyvinvointialueen syntymisen vuoksikin päivittää taas, jotta Keski-Suomi on elinvoimainen maakunta 2050 - muutoinkin kun sattumalta

Kuntien ja hyvinvointialueenkin strategiatyöhön on siis yhteistä pohjaa, jos on halua hyödyntää

- [https://info.keskisuomi.fi/wp-content/uploads/sites/6/2022/05/Keski-Suomen-skenaariot -
varautuminen-ja-toimenpiteet.pdf](https://info.keskisuomi.fi/wp-content/uploads/sites/6/2022/05/Keski-Suomen-skenaariot_-_varautuminen-ja-toimenpiteet.pdf)
- [https://info.keskisuomi.fi/wp-content/uploads/sites/6/2022/05/Koronapaivitys Keski-Suomen-
skenaariot.pdf](https://info.keskisuomi.fi/wp-content/uploads/sites/6/2022/05/Koronapaivitys_Keski-Suomen-skenaariot.pdf)
- Helposti vain jokainen lähtee rakentamaan omaa mopoaan yhä itse – ja niin alueen menestys ei välttämättä optimaalisimmin toteudu

Kokonaiskuva ja erilaiset näkökulmat sekä tulevaisuus

- Nämä kolme Mukkalan esityksessä esille noussutta seikkaa, jos aluetiedon kautta saadaan syntymään → ollaan pitkällä
- Menneisyys täytyy tuntea ja analysoida, mutta ennakoivaa tietoa tarvitaan, ja nimenomaan uhilta ja riskeiltä ei saa ummistaa silmiä
- Kaikesta tiedosta voi johtaa erilaisia näkökulmia, mikä on välttämätöntä - mutta samalla näkemyksiä on tarkasteltava kriittisesti (esim. osa ehti jo julistaa kaupungistumisen suunnan muuttuvan noin vain koronan kovimpina kuukausina – mihin oikeasti tämä perustui?)
- Kunnilla, maakuntaliitolla ja hyvinvointialueella on oltava yhteinen kokonaiskuva, jonka kautta voidaan vääntää toimenpiteistä

Esimerkki: TE-valmistelu Keski-Suomessa

- Pohjoinen teki omaa valmistelua (Mikko Kesä tukena)
 - Jyväskylä teki omaansa (itse ja osin Kesää hyödyntäen)
 - Muut ei tehneet mitään, TE-toimisto auliisti kyllä tietoa toimitti
- Tuli aika sopia aluejaosta → pari palaveria, joissa ei päästä kyllä eteenpäin → syntyy järki tehdä yhteinen pohjatieto Kesän johdolla → nyt jo edetään, vaikka itse asia on vaikea ← puhutaan samasta asiasta

Eli kaikesta tiedon kokoamisesta on hyötyä, mutta yhteistyö onnistuu parhaiten, kun saadaan muokattua yhtenäinen tietopohja lopulta – ja sen jälkeenkin on totta kai erilaisia näkemyksiä → mutta puhutaan jo samasta asiasta

Elinvoimaiset alueet ja esimerkiksi HYTE

- Hyvinvointi ja terveys ovat keskeinen osa alueiden elinvoimaa
- Hyvinvointialue on tärkeää saada mukaan elinvoimaisuuden luomiseen ja elinvoimaisuus ei synny erikoissairaanhoidosta vaan vähän kaikesta muusta
- Perhekeskukset ja seniorikeskukset saavat ja ansaitsevat rahoituksensa toki vain, jos saatavilla oleva tieto ja sen analysointi toimintoja perustelee → mutta jos perustelee, niihin on satsattava, vaikka sitten leikkaamalla toisaalta perinteisimmistä asioista
- Jos mitään ei tehdä toisin kuin nyt, alueiden elinvoima kuihtuu varmuudella – koskee niin kuntia, hyvinvointialueita kuin maakuntia – sen osoittaa jo koottavissa oleva historiatieto yhdistettynä väestöennusteeseen → sillähän koko hyvinvointialueuudistus perusteltiin
- Miksi jäätiin ensin ”turvallisen siirtymän” ja nyt ”vaikean muutosvaiheen” sateenvarjon alle, kun kohta tuon varjon liian kova tuuli tempaisee kyllä kädestä
- Toimintatapoja pitäisi muuttaa nyt yhdessä, tietoa sen pohjaksi on riittävästi ja kun yhdessä luomme näkemyksiä, niin ratkaisuja syntyy – mutta siinä korostuu sana yhdessä
- Hyvinvointialueet osin haluavat lähteä puhtaalta pöydältä???, mutta ei semmoista ole

aluetiedon kautta elinvoimaan

- Ottamalla saatavissa olevan toteumatiedon, ennustetiedot ja niiden erilaiset analyysit huomioon – voi pyrkiä pitämään asioita hallussa
- Elinvoiman luomista on myös tosiasioden tunnustaminen – esimerkki ”Hankasalmi 6000+”, joka ei ollut realismia – tavoitteita pitää olla, mutta niihin on oltava oikeasti askelia
- Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat, on puolestaan kova tavoite nyt Keski-Suomessa hyvinvointialueella
- Tavoitteet ovat tärkeitä, mutta on hyvä, jos ne olisivat tiedon kautta johdettuihin skenaarioihin perustuvia, joiden paitsi halutaan toteutuvan niin ne voivat toteutua → ja samalla on visio, mihin tavoitteen kautta siis pyritään → niin luodaan hallitusti elinvoimaa

Alueiden ja kuntien hyvät käytänteet

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

Kevään 2023 yhdyspintafoorumit

20.1.2023	Kotoutuminen
24.2.2023	Varautuminen ja turvallisuus
24.3.2023	Elinvoimaiset alueet
28.4.2023	Järjestöyhteistyö
12.5.2023	Alle kouluikäisten lasten palvelut
26.5.2023	Työllisyyden edistäminen

Yhdyspintafoorumit toteutetaan perjantaisin
kello 9-11 KuntaTV:n kautta.